

prima instanță: Judecătoria Soroca, sediul Central (jud: V. Belous)
instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud: St. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)

D E C I Z I E

05 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Penitenciarul nr. 6-Soroca,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Voinițchi Eduard
împotriva Penitenciarului nr. 6-Soroca cu privire la obligarea retribuirii muncii
suplimentare și de noapte,
împotriva deciziei din 14 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă :

La 05 mai 2021 Voinițchi Eduard s-a adresat în instanță cu cerere de chemare
în judecată împotriva Penitenciarului nr. 6 Soroca privind obligarea retribuirii
muncii suplimentare și de noapte.

În motivarea acțiunii a indicat că a activat în cadrul Penitenciarului nr.6
Soroca în perioada 10 aprilie 2009 – 30 martie 2020.

A menționat că pe tot parcursul activității sale, salariul achitat era același,
indiferent dacă lucra pe timp de zi sau pe timp de noapte, ori peste programul
normal de muncă, angajatorul niciodată nu i-a achitat orele de noapte.

Reclamantul a mai specificat că, în corespundere cu extrasul din tabelele de
evidență a timpului de muncă: în anul 2018 a activat 201 ore suplimentare; în anul
2019 - 250 ore suplimentare, în anul 2020 - 16 ore suplimentare.

Astfel că angajatorul urma să-i achite următoarele ore suplimentare:

-în 2018 - 39 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite
salariatului pe unitate de timp și 162 ore cel puțin în mărime dublă;

-în 2019 - 58 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite
salariatului pe unitate de timp și 192 ore cel puțin în mărime dublă;

-în 2020 - 4 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului
pe unitate de timp și 12 ore cel puțin în mărime dublă.

A învederat că potrivit extrasului din tabelul de evidență a timpului de muncă,
a prestat munca de noapte, după cum urmează: -în anul 2018 - 536 ore muncă de
noapte;

-în anul 2019 - 720 ore muncă de noapte; -în anul 2020 - 88 ore muncă de noapte.

Astfel, a indicat reclamantul că din informația primită de la angajații Penitenciarului nr.6 Soroca, la momentul de față acestora li se achită orele de noapte conform art.159 din Codul muncii, ceea ce generează o situație de discriminare.

În acest sens, la 18 ianuarie 2021 s-a adresat la Penitenciarul nr.6 Soroca cu un demers prin care a solicitat achitarea orelor suplimentare și de noapte, însă potrivit răspunsului nr.3/V-22/21 din 10 februarie 2021, cerințele sale au fost refuzate.

Totodată consideră că drepturile sale ca angajat au fost grav încălcate prin neachitarea muncii suplimentare și de noapte.

În drept, și-a întemeiat acțiunea pe prevederile art.7, 8, 9, 95, 103, 104, 157, 159 din Codul muncii, art. 58 din Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare, contractul privind îndeplinirea serviciului în cadrul sistemului penitenciar nr. 62 din 13 decembrie 2010.

A solicitat, Voinițchi Eduard, obligarea pârâtului la achitarea orelor de muncă suplimentare: în 2018 - 39 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 162 ore cel puțin în mărime dublă; în 2019 - 58 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 192 ore cel puțin în mărime dublă; în 2020 - 4 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 12 ore cel puțin în mărime dublă. Obligarea pârâtului la achitarea orelor de noapte în anul 2018 - 536 ore muncă de noapte; în anul 2019 - 720 ore muncă de noapte; în anul 2020 - 88 ore muncă de noapte și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 10 septembrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central s-a admis cerere de chemare în judecată depusă de Voinițchi Eduard împotriva Penitenciarului nr. 6-Soroca cu privire la obligarea retribuirii muncii suplimentare și de noapte. S-a obligat Penitenciarul nr. 6 Soroca să achite în beneficiul lui Voinițchi Eduard orele de muncă suplimentară după cum urmează: în 2018 - 39 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 162 ore cel puțin în mărime dublă; în 2019 - 58 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 192 ore cel puțin în mărime dublă; în 2020 - 4 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 12 ore cel puțin în mărime dublă.

S-a obligat Penitenciarul nr. 6 Soroca să achite în beneficiul lui Voinițchi Eduard salariul pentru orele de noapte lucrate: în anul 2018 - 536 ore muncă de noapte; în anul 2019 - 720 ore muncă de noapte; în anul 2020 - 88 ore muncă de noapte.

Totodată s-a dispus încasarea de Penitenciarul nr.6 Soroca în beneficiul lui Voinițchi Eduard cheltuielile de judecată pentru asistența juridică în mărime de 4000 de lei.

Invocând netemeinicia hotărârii primei instanțe, la 05 octombrie 2021, Penitenciarul nr.6 Soroca, a contestat cu apel hotărârea instanței de fond, solicitând casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii.

Prin decizia din 14 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți, s-a respins apelul declarat de Penitenciarul nr.6 Soroca și s-a menținut hotărârea din 10 septembrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de Voinițchi Eduard împotriva Penitenciarului nr. 6

Soroca privind obligarea retribuirii muncii suplimentare și de noapte. S-a încasat de la Penitenciarul nr. 6 Soroca în beneficiul lui Voinițchi Eduard suma de 1 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică pentru instanța de apel.

Pentru a decide astfel, prin prisma art. 45, 49 alin. (1) lit. 1), 95, 98 alin. 4), 103, 104 alin. (7), 157 alin. (1), 159, 354 din Codul Muncii, art. 58 alin. (1), (2) și (5) din Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare nr. 300 din 21 decembrie 2017, în coroborare cu actele cauzei, Colegiul a constatat că instanța de fond just a concluzionat asupra temeiniciei acțiunii înaintate de Voinițchi Eduard, or, din actele cauzei se constată indubitabil că în perioada ianuarie 2018 - martie 2020 Voinițchi Eduard a fost antrenat la muncă suplimentară prestată în afara duratei normale a timpului de muncă, precum și la muncă pe timp de noapte.

La caz, Colegiul a reiterat poziția instanței de fond, referitor la faptul că apelantul/pârâtul Penitenciarul nr.6 Soroca nu a prezentat instanței probe pertinente și concludente în corespundere cu prevederile art. 118 alin. (1), art. 121 și art. 122 alin. (1) Cod de procedură civilă, din care s-ar deduce cert că lui Voinițchi Eduard i-a fost achitat salariul pentru munca suplimentară și pentru munca prestată pe timp de noapte. Or, din informația privind plățile salariale anexate la f.d.9-11, nu se deduce acest fapt, din care considerente instanța de apel a relevat că Penitenciarul nr.6 Soroca întemeiat a fost obligat să achite lui Voinițchi Eduard pentru perioada sus menționată orele de muncă suplimentare și cele efectuate pe timp de noapte.

Mai mult, instanța de apel a menționat că, lui Voinițchi Eduard nu-i poate fi imputat faptul că nu au fost emise ordine de atragere la munca suplimentară, or, obligația de a emite ordine îi aparține angajatorului, prin urmare, această omisiune îi este imputabilă administrației Penitenciarului nr. 6 Soroca, iar neemiterea acestora nu scutește angajatorul de plata orelor de muncă executate efectiv de angajat.

Colegiul a menționat că, instanța de fond just a admis acțiunea, a determinat corect raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii au fost stabilite și elucidate pe deplin, probelor prezentate a dat apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele, iar hotărârea este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

La caz, instanța de apel a respins toate argumentele și afirmațiile invocate, ca fiind lipsite de substanță obiectivă și suport juridic.

La 10 februarie 2022, Penitenciarul nr. 6-Soroca, prin trimitere poștală, a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu adoptarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că instanțele de judecată ierarhic inferioare la examinarea cauzei au încălcat esențial și au aplicat eronat normele de drept procedural și material, ceea ce a dus la adoptarea unei soluții neîntemeiate.

Totodată, s-au invocat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 14 decembrie 2021 și a expediat-o participanților la proces la 12 ianuarie 2022 (f.d. 124), care, conform informației de pe avizul de recepție a corespondenței, a fost recepționată

de Penitenciarul nr. 6-Soroca la data de 18 ianuarie 2022, astfel, recursul declarat la data de 10 februarie 2022, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 05 aprilie 2022 instanța de recurs a comunicat intimatului recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței.

Astfel, la 24 mai 2022, Voinițchi Eduard, reprezentat de avocatul Ocerednii Roman, a depus referință, prin care a solicitat declararea recursului inadmisibil.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 27 iulie 2022 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a restitui cauza spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentei, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza Garda Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, recurentul nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în

fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Art. 239 Cod de procedură civilă, statuează că hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanța și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În sensul art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În debut, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar a menționa că instanța de apel adoptând soluția pe caz, nu a verificat circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, nu a elucidat toate circumstanțele esențiale ale cauzei, ceea ce a dus la adoptarea unei soluții premature, prin ce se impune casarea deciziei cu trimiterea acesteia spre rejudecare în instanța de apel.

Din recursul declarat rezultă că recurentul își exprimă dezacordul cu soluția adoptată de către instanțele de judecată, invocând că concluziile instanțelor sunt în contradicție cu materialele cauzei, precum și contradictorii, mai mult fără a se expune asupra tuturor argumentelor din apel.

Astfel, Colegiul învederează că înaintând acțiune în instanță împotriva Penitenciarului nr. 6 Soroca, Voinițchi Eduard, a solicitat achitarea orelor de muncă suplimentare: în 2018 - 39 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 162 ore cel puțin în mărime dublă; în 2019 - 58 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 192 ore cel puțin în mărime dublă; în 2020 - 4 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 12 ore cel puțin în mărime dublă. Obligarea pârâtului la achitarea orelor de noapte în anul 2018 - 536 ore muncă de noapte; în anul 2019 - 720 ore muncă de noapte; în anul 2020 - 88 ore muncă de noapte și compensarea cheltuielilor de judecată.

Or, instanțele de judecată examinând cauza au concluzionat în vederea admiterii acțiunii, motivându-și soluția prin faptul că, din actele cauzei se constată indubitabil că în perioada ianuarie 2018 - martie 2020 Voinițchi Eduard a fost antrenat la muncă suplimentară prestată în afara duratei normale a timpului de muncă, precum și la muncă pe timp de noapte. Totodată au indicat că prin prisma art. 118 alin. (1), art. 121 și art. 122 alin. (1) Cod de procedură civilă, Penitenciarul nr.6 Soroca nu a prezentat instanței probe pertinente și concludente din care s-ar deduce cert că lui Voinițchi Eduard i-a fost achitat salariul pentru munca suplimentară și pentru munca prestată pe timp de noapte.

În speță, Colegiul învederează că din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că, prin contractul privind îndeplinirea serviciului în cadrul sistemului penitenciar nr. 62 din 13 decembrie 2010, Voinițchi Eduard a fost angajat la Penitenciarul nr. 6 în funcția de santinelă a serviciului pază și escortă.

Potrivit pct. 7 din contract, pentru colaboratorii sistemului penitenciar se stabilește ziua de muncă nenormată cu o durată totală a săptămânii de muncă de lucru de 40 de ore.

Ulterior, la 16 martie 2020, Voinițchi Eduard a înaintat către directorul interimar al Penitenciarului nr. 6 Soroca raportul privind demisionarea din cadrul sistemului administrației penitenciare în legătură cu împlinirea vechimii în serviciu ce acordă funcționarilor publici cu statut special dreptul la pensie, începând cu data de 31 martie 2020.

Prin ordinul directorului interimar al Penitenciarului nr. 6 Soroca nr. 249ef din 17 martie 2020, în temeiul art. 82 pct. 2 din Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare nr. 300 din 21 decembrie 2017 și pct. 14 al Regulamentului de organizare și funcționare al Penitenciarului nr. 6-Soroca, aprobat prin ordinul Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 9 din 16 mai 2018, s-a dispus încetarea relațiilor de muncă cu Voinițchi Eduard, agent-șef de justiție, începând cu data de 31 martie 2020, în legătură cu împlinirea vechimii în serviciu ce acordă funcționarilor publici cu statut special dreptul la pensie, din funcția de agent principal al secției pază și escortă a Penitenciarului nr. 6-Soroca al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

La 18 ianuarie 2021, Voinițchi Eduard, s-a adresat la Penitenciarul nr.6 Soroca cu un demers prin care a solicitat achitarea orelor suplimentare și de noapte, însă potrivit răspunsului nr.3/V-22/21 din 10 februarie 2021, cerințele sale au fost refuzate.

Totodată, se reține că, i s-a comunicat lui Voinițchi Eduard că pentru achitarea timpului de muncă suplimentar, conform ordinului emis de Ministerul Justiției nr. 321 din 01 septembrie 2020, este necesar ca atragerea la muncă suplimentară să fi fost efectuată în baza unui ordin, informându-l că în secția financiară a Penitenciarului nr.6 Soroca nu există ordine care să ateste că Voinițchi Eduard, a fost atras la muncă suplimentară.

Subsecvent, în corespundere cu extrasul din tabelele de evidență a timpului de muncă efectuată de Voinițchi Eduard se constată numărul de zile și ore în care acesta a fost implicat în serviciu în perioada anilor 2018-2020.

Așadar, conform art. 49 alin. (1) lit. 1) Codul muncii, conținutul contractului individual de muncă este determinat prin acordul părților, ținându-se cont de prevederile legislației în vigoare, și include, regimul de muncă și de odihnă, inclusiv durata zilei și a săptămânii de muncă a salariatului.

Conform art. 95 Codul muncii, timpul de muncă reprezintă timpul pe care salariatul, în conformitate cu regulamentul intern al unității, cu contractul individual și cu cel colectiv de muncă, îl folosește pentru îndeplinirea obligațiilor de muncă.

Durata normală a timpului de muncă al salariaților din unități nu poate depăși 40 de ore pe săptămână.

În situații excepționale legate de declararea stării de urgență, de asediu și de război sau de declararea stării de urgență în sănătate publică, autoritățile competente de gestionarea stării respective pot prevedea pentru unele categorii de salariați o altă durată a timpului de muncă.

Conform art. 85 alin. (1), (2) și (5) din Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare nr. 300 din 21 decembrie 2017, durata normală a timpului de muncă este de 8 ore pe zi și de 40 de ore pe săptămână.

Programul de muncă al personalului din serviciile a căror activitate impune prezența în serviciu mai mult de 8 ore se stabilește de către conducătorii subdiviziunilor respective, în funcție de necesitățile operative, asigurându-se respectarea duratei timpului de muncă săptămânal prevăzut la alin.(1).

Remunerarea muncii prestate peste durata normală a timpului de muncă se reglementează în conformitate cu [Codul muncii](#).

În temeiul art. 98 alin. (4) Codul muncii, tipul săptămânii de lucru, regimul de muncă – durata programului de muncă (al schimbului), timpul începerii și terminării lucrului, întreruperile, alternarea zilelor lucrătoare și nelucrătoare – se stabilesc prin regulamentul intern al unității și prin contractul colectiv și/sau prin contractele individuale de muncă.

Conform art. 103 alin. (1) Codul muncii, consideră muncă de noapte munca prestată între orele 22.00 și 6.00.

Potrivit art. 104 alin. (7) din Codul muncii, atragerea la muncă suplimentară se efectuează în baza ordinului (dispoziției, deciziei, hotărârii) motivat al angajatorului, care se aduce la cunoștința salariaților respectivi sub semnătură.

Conform art. 159 Codul Muncii, pentru munca prestată în program de noapte se stabilește un adaos în mărime de cel puțin 0,5 din salariul de bază pe unitate de timp stabilit salariatului.

Mai mult, art. 100 alin. (5) Codul muncii, stabilește că, durata zilnică maximă a timpului de muncă nu poate depăși 10 ore în limitele duratei normale a timpului de muncă de 40 de ore pe săptămână.

Art. 100¹ alin. (8) din Codul muncii, indică că, formulele flexibile de muncă se aplică fără a aduce atingere prevederilor art.100.

Reieșind din normele enunțate, este cert faptul că între părțile în litigiu a existat un raport juridic de muncă, însă nu se poate deduce sigur dacă Voinițchi Eduard a prestat muncă suplimentară și pe timp de noapte, și dacă i-a fost achitat salariul pentru munca suplimentară și pentru munca prestată pe timp de noapte.

Mai mult, din fișele salariale personale ale lui Voinițchi Eduard, reiese că orele de muncă suplimentară și pe timp de noapte i-au fost achitate, însă instanța nu a stabilit mărimea retribuției acestora pe unitate de timp și dacă achitarea corespunde Regulamentului intern al unității.

Prin urmare, în speță este cert, că instanța de apel a examinat cauza superficial, fără a verifica argumentele apelanților și fără a verifica situația de fapt expusă.

Astfel, reieșind din cele supra relatate, Colegiul constată că decizia instanței de apel a fost adoptată prematur, fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate de apelant și intimat în coroborare cu cumulul de probe prezent la dosar, iar faptul dat indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială și evazivă atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate.

În atare condiții, instanța ierarhic inferioară avea obligația rezultând din prevederile art. 373 alin. (2) Cod de procedură civilă, de a verifica circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei. Mai mult, instanța de apel era obligată de a da un răspuns cert referitor la relevanța unui înscris sau altuia. Or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin. (4) Cod de procedură civilă.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 § 1 CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994). CEDO reiterează că, deși articolul 6 § 1 obligă instanțele să își motiveze hotărârile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, 19 aprilie 1994, pct. 61, seria A nr. 288). Instanțele trebuie să răspundă la argumentele esențiale ale părților, dar măsura în care se aplică această obligație poate varia în funcție de natura hotărârii și, prin urmare, trebuie apreciată în baza circumstanțelor cauzei (Hiro Balani împotriva Spaniei, 9 decembrie 1994, pct. 27).

Tot aici, este de menționat că în cadrul soluționării cauzei, probele din dosar se cercetează doar în ansamblul și în interconexiunea acestora, or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În conformitate art. 390 alin. (1) lit. e), f) Cod de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

În sensul art. 6 CEDO, instanțele de judecată trebuie să indice, cu suficientă claritate, motivele pe care se întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării. CEDO, în cauza Suominen vs. Finlanda, a reținut că „... o funcție a unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult ca atât, o hotărâre motivată oferă părții posibilitatea să o conteste, precum și posibilitatea de a revedea decizia de către instanța de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public a administrării justiției”.

Totodată, în cauza Van de Hurk v. Olandei, hotărârea din 19 aprilie 1994, și cauza Dulaurans v. Franței, Hotărârea din 21 martie 2000, paragraful 33, CEDO a statuat că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt într-adevăr „auzite”, adică examinate conform normelor de procedură de către tribunalul sesizat.

Altfel spus, art. 6 impune „tribunalului” obligația de a proceda la o examinare efectivă a mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța”. CEDO nu își propune să garanteze drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (cauza Artico v. Italiei, Hotărârea din 13 mai 1980, seria A nr. 37, p. 16, paragraful 33).

Prin urmare, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea adoptată.

Dreptul de a fi auzit, a fost încălcat, or dreptul în cauză include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse, ceea ce nu a fost îndeplinit de instanța de apel.

În consecință, Colegiul, verificând conținutul deciziei contestate, în raport cu materialele dosarului, argumentele invocate în recurs, conchide că instanța de apel, s-a referit în mod declarativ la normele dreptului material pe care le-a considerat aplicabile speței, fără să se expună asupra circumstanțelor concrete ale cauzei și probelor administrate în cadrul judecării cauzei pe care se întemeiază concluziile privitoare la aceste circumstanțe și fără a indica motivele pentru care anumite argumente invocate de părți nu au fost reținute, nefiind nici supuse aprecierii.

Este de menționat că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți.

Mai mult, hotărârea trebuie să se fondeze pe lege, trebuie să rezolve, într-o manieră certă, explicit sau implicit, toate cererile invocate de părți, conform principiului nr. 6 al Recomandării nr. 5 din 1984, adoptată la de Comitetul Miniștrilor al Consiliului European, privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, ceea ce în speță lipsește.

Or, în sensul principiului procesului echitabil, garantat de art. 6 CEDO, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar.

Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și a casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de

judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele cauzei, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Penitenciarul nr. 6-Soroca.

Se casează decizia din 14 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Voinițchi Eduard împotriva Penitenciarului nr. 6-Soroca cu privire la obligarea retribuirii muncii suplimentare și de noapte, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Galina Stratulat